

Svar till Hamilton

Den iakttagelse om projektvärdering som jag helt *en passant* gjorde i min artikel om u-ländernas skulder förtjänade inte att göras till en debattfråga. Hamilton förebrår mig att ha skurit OECDs och UNIDOs projektvärderingsprinciper över en kam. Naturligtvis är de olika — i de flesta omständigheter skulle UNIDO-ekonomerna föredra att använda ett skuggpris för utländsk valuta i stället för att räkna direkt i världspriser, vilket OECD-ekonomerna har föredragit. Jag ansåg inte den skillnaden som fundamental.

Men den punkt som Hamilton trycker på är en helt annan. Han säger att världsmarknadsimport kanske inte är alternativet till hemmaproduktion och han väljer det något olyckliga exemplet att det föreligger en stållobby som är så stark att import av politiska skäl inte kan förekomma. Under sådana omständigheter menar han att man bör acceptera denna s a s politiska värdering av stål i landet i fråga. Vi kan utesluta den eventualiteten att kostnaden för in-

hemskt stål skulle vara lägre än resurskostnaden för stål som anskaffas på världsmarknaden. För min del har jag då svårt att se varför man då skulle acceptera den fullständigt godtyckliga graden av protektionism utan att klargöra vad den kostar. Fraser om "politisk omöjlighet" kan inte överskylda den ekonomiska realiteten att världsmarknadsalternativet mycket väl existerar.

En annan sak, som naturligtvis blir betydelsefull vid värderingen av ett biståndserbjudande, är att det kan finnas andra biståndsalternativ. Hamilton har naturligtvis alldeles rätt i att alternativen är vad det handlar om, men han vilseleds av sin egen fråga om vad som är det "aktuella alternativet".

Om det exempelvis som i Hamiltons andra exempel gäller för Nordvietnam att skaffa sig en ny pappersmassefabrik tycker jag problemet är rätt banalt. Naturligtvis finns det från Nordvietnams synpunkt en serie alternativ. Antag att de är: 1) en gåva från Sverige; 2) ett köp från Sovjet till biståndsvillkor, dvs

under världsmarknadspriset; 3) ett vanligt inköp på världsmarknaden, uppskattat till den resurskostnad det verkligen innebär; 4) hemmatillverkning till skyddade priser.

Under sådana omständigheter kan man försöka värdera den svenska gåvan på olika sätt. Man kan jämföra den med det närmaste alternativet, dvs det sovjetiska erbjudandet. Alternativt kan man värdera både det svenska och det sovjetiska erbjudandet till världsmarknadspriser och sedan välja det bättre. Vilket man föredrar att göra är inte en fråga om logik. Om man väljer att basera sina kalkyler på världsmarknadspriserna så är det för att de förefaller lämpligare som måttstock än de godtyckligare värderingar som uppstår genom biståndspolitik eller protektionism.

Det är inte minst viktigt att man är medveten om att protektionistiska uppfattningar om värdet av inhemsk pro-

duktion inte på något sätt är förbehållna en sådan kapitalistisk ekonomi där en stark stållobby kan göra det politiskt omöjligt att komma förbi den. Precis samma situation kan inträffa i en mer planerad och förstatligad ekonomi och i själva verket är det troligen ännu sannolikare i ett sådant system. Vill man försvara en inhemsk värdering av nyttigheter som väsentligt överstiger den resurskostnad som världsmarknaden erbjuder måste man, såvitt jag kan se, ha en klarare uppfattning om varför ett land skall underkasta sig dessa umbäranden än att det är "politiskt omöjligt". Man kan naturligtvis föreställa sig att det handlar om en investering som kommer att bära frukt, man kan anse att det av politiska skäl är viktigt att vara självförsörjande på vissa områden, osv.

Professor Göran Ohlin
Uppsala universitet